תלמוד ירושלמי · מפרשים · חידושי חתם סופר על תלמוד ירושלמי · סדר זרעים

חידושי חתם סופר על תלמוד ירושלמי תרומות

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי חתם סופר על תלמוד ירושלמי תרומות

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-חתם-סופר-על-תלמוד-ירושלמי-תרומות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
פרק י 4
הלכה ב 4
הלכה ו 6

פרק א

הלכה א

ויוכיח מעשה שלהן על מחשבתן ועיין מ"ש תוס' חולין י"ב ע"ב ד"ה ותבע. וכו' דקרא דלעיל אסמכתא בעלמא היא. ונ"ל דאינו מוכרח דהכי קאמר כאן מנ"ל למילף תרומה מנדבת המשכן התם ליכא מעשה רב דמחשבתו אינו ניכרת ע"י אותה המעשה משא"כ הפרשת תרומה ומעשר כפי השיעור ואומד הכי הוי מעשה גמור ומחשבתו ניכרת. ועי' מ"ש בזה בשו"ת חת"ס אהע"ז ח"ב סי' ק"נ:

דתניא חרש שוטה וקטן שקידשו וכו' ויפה כתב הגאון בס' תורת גטין דהאי קידושיו קידושין לא קאי אקידושי אשה אלא אקידוש מי חטאת והדין עמו. ועי' מה שכתבתי בשו"ת חת"ס אהע"ז ח"ב סי' ד':

סימני שוטה וכו' אמר ר"ה והוא שיהא כולהון בו. עי' בשו"ת חת"ס אהע"ז ח"ב ד"ה איברא:

פרק י

הלכה ב

מהו לצלות שני שפודין וכו' עד אייכיל שמואל לרב מי צתרא. ליישב המשך שני אלו הפלוגתות זה לזה שני שפודין עם מי צתרא. שנית עי' פר"ח א"ח סי' תצ"ז שנדחק ליישב הא דחולין קי"א ע"ב משמע שהאכיל שמואל לרב ולר"א תלמידו דגים שעלו בקערה וכו' מה שהם אוסרים וטרח שם לישב איך עשה שמואל כזה ובאמת אמר רב חס ליה וכו' דלספי לי מידי דלא ס"ל. וא"כ ק' הכא איך האכילו מי צתרא וע"ש שכל תי' של פר"ח לא שייך כאן. הנה בע"ז ס"ו ע"ב פריך הגמרא על אביי דס"ל ריחא מלתא ממשנה דכאן כמון של תרומה ומתרץ מקלי קלי איסורי. והנה קושי' זו תקשה גם לרב דס"ל ריחא מלתא. ותירצו תוס' שם לרב ל"ק דרב אינו אוסר רק בריחא דפטם נבלה ושחוטה משא"כ כמון שהוא רק מעשה תנור. והמרדכי הוכיח דליכא למיחש בריח שאינו של פטום מדאפו לחמי תודה בתנור א' חמץ עם מצה ש"מ דריח פת בפת אינו אוסר. והנה באמת אפי' למ"ד טע"כ דאורייתא מ"מ ריחא לא אסור אלא מדרבנן דהרי כתבו תוס' ע"ז י"ב ע"ב גבי וורד והדס ריח היה שלא כדרך הנאתו וקיי"ל בפסחים כ"ד ע"ב דשרי ולא עדיף ממשקים היוצאין מתותים ותאנים שאין לוקין עליהם כמבואר שם ועי' תוס' בכורות ו' ע"ב ד"ה רוטב וכו' [ועי' ח"ס חידושי ע"ז דף ס"ו ע"ב בשם בה"ג דריחא רק מדרבנן. א"כ אי ראיה משם כמובן וי"ל אפי' אינו של פטם אסור. עוד יש להקדים די"ל

רב ס"ל ריחא מלתא דוקא בבשר נבלה. לפ"מ דמשמע שם בפסחים דשלא כדרך אכילתן ודין משקין היוצאים תלי' קצת זה בזה. ובלא"ה נמי ריחא גופא מקרי משקין היוצאין כמ"ש תוס' בע"ז דהוה כשותה. וקיי"ל בחולין ק"כ המחה חלב וגמעו חייב דנפש כתיב ומשו"ה מסקו תוס' בדוכתא טובא דציר נבלה דאורייתא. וא"כ י"ל דוקא בנבלה דמשקי' היוצאים כמותה אחמור רב בריחא משא"כ בתרומה ולא קשי' מכמון. והגה הא דמתרץ אביי מקלי קלי איסורא פי' הש"ך יו"ד סי' ק"ח ס"ק י"ב דכוונתו שהוא ריח הנקלט בכלי. וכוונתו דהוה כמו נ"ט בר נ"ט מיהו בטעמא מחמרי' אפי' בנ"ט בר נ"ט דאיסורא ולא שריא אלא בהתירא אבל בריחא מקלינן אפילו בנ"ט בר נ"ט דאיסורא:

ומעתה לא נפלאת ולא רחוקים סמיכת דברי הירושלמי. דהיוצא מדברינו אלה דאם נקשה ממשנת כמון על רב יש לנו ד' תרוצים. א) כתי' הש"ס כיון שהוא רק ריח הנקלט בכלי והנה זה התירץ לא יצדק לרב דס"ל נ"ט בר נ"ט דהיתרא נמי אסור. ב) התי' השני דהוא ריח שאינו של פטם כנ"ל גם זה ליתא לרב. דהא בירושלמי מייתי פלוגתא דרב ולוי בלכתחילה והיינו משום דאיירי בכחושים דומיא דמתני' דכמון דמייתי עלה פלוגתא דרב ולוי וליכא אלא משהו כמו פת בפת ולא אסר לרב אלא לכתחילה. וקשה הא במין במינו במשהו לרב וע"כ צ"ל דריח אינו אסור אלא מדרבנן ובדרבנן מב"מ בטל (כתוס' חולין צ"ט ע"ב) וא"כ ליכא שום ראי' מלחמי תודה כיון דריחא אינו של תורה וממילא אין חילוק בון פטם לשאינו של פטם. ג) התי' השלישי לשיטת הרי"ף דריח אינו אלא משהו ולא אוסר רב אלא במינו ולא בכמון דאינו מינו [עי' ר"ן פג"ה] גם ז"א מדאוסר כחושים לכתחלה וצ"ל דמשהו הוה ואין מבטלין לכתחלה וא"כ ע"כ בשמינה טעם ממש הוה וכמון דבר חריף הוא [כשיטת או"ה סי' ק"ח עש"ה] וע"כ צ"ל תי' הרביעי דשאני תרומה דמשקים היוצאים ממנה אינה כמותה. לכן מייתי ירושלמי סמוך להך פלוגתא עוד פלוגתא אחרינא דרב אוסר מי צתרא של תרומה א"כ ס"ל בתרומה משקים היוצאים כמותה ואין כאן שום תי' על רב ממשנה דכמון. וצ"ל דרב חזר בו מנ"ט בר נ"ט וי"ל מקלי קלי איסוריה. לכן כד איקלע רב לגבי שמואל האכילו דגים שעלו בקערה של בשר בכותח. וכשצעק רב חס ליה וכו' א"כ ש"מ דלא חזר בו מנותן טעם בר נותן טעם אם כן ע"כ חזר בו ממי צתרא שלא תקשה ממתני' דכמון לכן האכילו שמואל מיצתרא ודו"ק [תמצית מכי"ק דרוש לשה"ג סוניא דריחא מלתא תקנ"ה וע' חת"ס על פסחים בסוגיא זו]:

הלכה ו

ר' ירמיה בעי שלקה בחלב מהו. ונלע"ד דלא מספקא ליה או הוא בכלל בב"ח והוא ממועט במאי דאמרינן בחולין קי"ג ע"ב לא תבשל גדי ולא דם דזה אינו דהא אין ספק דבכלל גדי הוא ויי"ח פסח בכזית כבד מגדי של פסח והמבשל כבד בחלב לוקה והאוכל מחלב לוקה ולא קמבעי' ליה אלא באוכל מהכבד אי לוקה דדלמא לא בלעה מהחלב דטרידי למיפלט דמא לא בלעי אפי' חלב (בקמ"ץ) אי דלמא חלב (בקמ"ץ) בלעה. ועיין מ"ש הר"ן בחולין אהא דאמרינן כבדא דאיסורא ומשום שמנוניתא וראיתי במהר"ם שי"ף חולין קי"ג גבי גדי ולא דם דפשיטא ליה דהמבשל כבד בחלב לוקה ובסוף המסכת בליקוטיו מספקא ליה ע"ש ולפענ"ד אין כאן ספק:

זעירא לא אכל כבדא מיומוי. ופי' המפרש בשליקה ע"ש. וי"ל זעירא לשיטתו במנחות כ"א ע"א דמתיר דם שבישלו ושקרש א"כ לדידי' אין חידוש מה שהתירה תורה כבדא א"כ י"ל דם האיברים של כבד אסיר כשאר כל דם האיברים וחמיר מיניה דאפילו מליחה אינה מועלת לו ואסור מן התורה ככל דם האיברים אבל אי דם קרוש בעלמא אסור מן התורה ושאני כבדא דגלי קרא על הארץ תשפכנו כמים (עיין בלבוש בעט"ז) אז י"ל כסברת ר"ת דמן התורה אפילו דם האיברים שלו מותר ולא בעי מליחה. א"כ זעירא לשיטתו דאיהו הוא דמתיר דם שבישלו ושקרש ואין חידוש בכבדא וחמירא כבדא משאר דם האיברים דאפילו במליחה לא סגי ליה ע"כ החמיר: